

Een verbindende tussentaal

De betekenis van creatieve gespreksvormen in de dialoog

Author(s)

de Kreek, Mike; Bruggeling, Gabrielle

Publication date

2025

Document Version

Final published version

Published in

Gesprekskunst

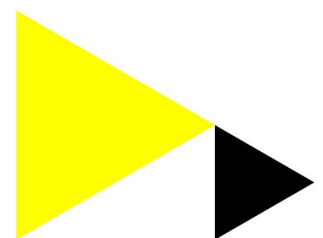
License

CC BY-NC-SA

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

de Kreek, M., & Bruggeling, G. (2025). Een verbindende tussentaal: De betekenis van creatieve gespreksvormen in de dialoog. In M. de Kreek, G. Bruggeling, C. Adamah-de Ziel, & D. Hiralall (Eds.), *Gesprekskunst* (pp. 28-33).

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library: <https://www.amsterdamuas.com/library/contact>, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

GESPREKSKUNST

September 2025

Centre of Expertise Creative Innovation

Een verbindende

De betekenis van creatieve gespreksvormen in de dialoog

Mike de Kreek en Gabriëlle Bruggeling

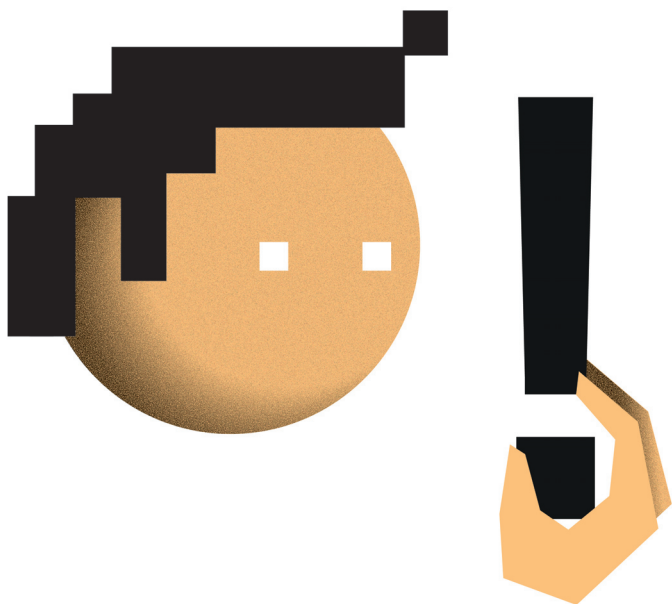
1

Van talig naar tastbaar

Alle vijf de gespreksvormen verschuiven het gesprek van abstract, talig en procedureel naar meer concreet, visueel en fysiek. Waar een intakeformulier vooral vragen stelt, nodigen deze vormen uit om samen te bouwen, verplaatsen, tekenen of bewegen. Ze gaan van het praten naar werken met je handen. De LEGO Power Piramide laat iemand letterlijk bouwen aan zijn of haar route naar werk. Gespreksvoetbal laat je de afstand tot je doel fysiek ervaren. De Netwerkcirkel geeft relaties een plek op papier. Emotienetwerken gaat over voelen, ook met je lijf, en maakt emoties zichtbaar en bespreekbaar via kaarten. Door deze vormen krijgt het gesprek letterlijk en figuurlijk ‘handen en voeten’ — en daarmee toegang tot ander type informatie en beleving dan rationeel geverbaliseerde kennis.

“... mensen [hebben] ook andere bronnen waar authentieke ervarings kennis is opgeslagen, zoals emotionele intelligentie, verbeeldingskracht en sociale intelligentie” (Heist, 2019, p. 112)

Wat gebeurt er eigenlijk in het contact tussen professional en Amsterdammer als het gesprek via een LEGO-bouwwerk, een voetbalveldje, een Netwerkcirkel over emoties gaat? Welke waarde schuilt er in deze creatieve gespreksvormen, los van hun speelse uiterlijk? En wat leren ze ons over wat een goed gesprek eigenlijk nodig heeft? Door vijf gespreksvormen te vergelijken - LEGO Power Piramide, Emotienetwerken, Gespreksvoetbal, Netwerkcirkel en Je Onvervalste Zelf - ontstaat een rijk beeld van wat deze vormen teweegbrengen in het contact. Zes gemeenschappelijke patronen springen eruit.

tussentaal

2 Veiliger en vertrouwder

Een tweede patroon is dat deze vormen het contact veiliger en vertrouwder kunnen maken. In plaats van het klassieke ‘oog in oog’ ontstaat een situatie waarin mensen naast elkaar staan of zitten, samen kijkend naar iets op tafel of in de ruimte. De LEGO Power Piramide en Netwerkcirkel vervangen oogcontact door gezamenlijke aandacht voor wat er op tafel ligt. Bij Gespreksvoetbal ontstaat door de buitenlucht en beweging een luchtige sfeer die uitnodigt tot openheid. Emotienetwerken verzacht de spanning van persoonlijke vragen door de inzet van kaartjes en pictogrammen. De vertraging en soms wat humor bij het tekenen over een eigenschappen bij Je Onvervalste Zelf draagt bij aan ontspanning en een gedeelde zoektocht. De indirectheid van deze vormen maakt kwetsbaarheid mogelijk en versterkt onderling vertrouwen.

3 Verbeelding als brug

De creatieve gespreksvormen helpen Amsterdammers om een brug te slaan tussen hun huidige situatie en hun verlangde toekomst. Ze maken het mogelijk om dromen tastbaar te maken (zoals een droombaan van LEGO), obstakels visueel neer te zetten (zoals bij Gespreksvoetbal), of om routes te verbeelden (zoals met emotiekaarten in Emotienetwerken). De Netwerkcirkel maakt zichtbaar wie iemand kan helpen of wie nog mist, terwijl Je Onvervalste Zelf kan laten zien hoe je anders naar jezelf kun kijken. Toekomst, obstakels, ondersteuning en verlangens worden niet alleen benoemd, maar ervaren. Zo wordt het handelingsperspectief groter, juist doordat de verbeelding wordt aangesproken en de eigen referentiekaders worden opgerekt.

“De (re)constructie van nieuwe betekenissen via het actualiseren, uitbreiden of herzien van het eigen referentiekader is een creatief proces. Dit proces bestaat uit het met anderen op zoek gaan, vinden, waarderen en integreren van nieuwe betekenis-mogelijkheden.” (Rosmalen, 2012, p. 123)

Emotionele diepgang en reflectie

Alle vijf de gespreksvormen maken ruimte voor persoonlijke reflectie en gevoelsmatige diepgang. Emotienetwerken is hierin het meest expliciet: de Amsterdammer wordt gevraagd om vanuit emoties naar vraagstukken te kijken. Maar ook in de LEGO Power Piramide en de Netwerkcirkel komen verhalen en herinneringen vanzelf op tafel, omdat de gespreksvorm uitnodigt tot betekenisgeving van ontwikkelingen en relaties uit het verleden tot het heden. Gespreksvoetbal raakt aan beleving doordat het lichaam mee mag doen, en in Je Onvervalste Zelf komt het zelfbeeld naar boven. De reflectie komt niet alleen uit het hoofd, maar ook uit gevoel, ervaring en herinnering. Dat opent deuren in de dialoog die anders vaak gesloten blijven.

“[Een] belangrijk uitgangspunt dat hierbij aansluit, is dat je de mens niet als een manipuleerbaar object ziet, maar als een mens. Daarbij hoort dat je je laat raken door de ander. Wie zich wezenlijk laat raken, verandert zelf ook. Wie louter professioneel omgaat met zijn cliënten loopt het risico dat hij te veel vanuit theorie en systeem werkt. Oprecht contact met de ander is wezenlijk voor de dialoog en de hulpverlening.” (Beekers, et al., 2017, p. 250)

Meer zicht voor de professional

Voor professionals bieden deze gespreksvormen waardevolle inzichten in wat de Amsterdammer bezighoudt, tegenhoudt en motiveert. De LEGO Power Piramide en Gespreksvoetbal helpen om samen stappen zichtbaar te maken. Emotienetwerken en Je Onvervalste Zelf geven inzicht in innerlijke blokkades of motivaties. De Netwerkcirkel maakt ondersteunende of juist ontbrekende verbindingen met andere mensen bespreekbaar. Ze helpen om het verhaal achter gedrag te begrijpen, doelen beter af te stemmen, en begeleiding persoonlijker en effectiever te maken. Ze passen bovendien bij verschillende stappen van de Amsterdamse Maatwerk Methode, van perspectief tot vervolgstappen.

Sensitieve toepassing vereist

Hoewel de gespreksvormen krachtig zijn, werkt geen enkele vorm altijd of bij iedereen. De toepassing vraagt afstemming: op de persoon, het moment, de context. Gespreksvoetbal is niet geschikt voor mensen met angst voor onbekende omgevingen. Emotienetwerken vraagt ruimte voor introspectie. De LEGO Power Piramide werkt voor sommigen speels en verhelderend, maar voor anderen kan het als kinderachtig voelen. Het vraagt van de professional om goed aan te voelen wat past, wanneer, en hoe lang. De kracht zit in de afstemming op de situatie en de Amsterdammer, niet in de gespreksvorm op zich. Dat vereist experimenteren, vormen te variëren of zelf iets nieuws te ontwikkelen — iets wat écht past bij de situatie en persoon, om zo tot maatwerk te komen.

Tussen verbeelding en vakmanschap

Creatieve gespreksvormen blijken krachtige manieren om contact te verdiepen, verbeelding te activeren en begeleiding betekenisvoller te maken. Ze doen dat door de vorm van het gesprek zelf te veranderen – niet door méér te vragen, maar door anders te kijken, te voelen, te doen. De kracht van deze vormen zit in de slimme combinatie van verschillende lagen van interactie:

- Visueel: mensen zien wat ze zeggen en denken, via tekening, bouwstenen of kaarten;
- Tastbaar: door te voelen en aanraken worden ervaringen letterlijk voelbaar;
- Motorisch: bouwen, tekenen, bewegen activeert het lichaam en daarmee een ander soort betrokkenheid;
- Verbaal: vragen stellen, samenvatten en woorden geven aan gevoel en perspectief blijft essentieel;
- Non-verbaal: stiltes, blikken, lichaams-houding en fysieke nabijheid geven betekenis aan het contact;
- Setting: de ruimte waarin het plaatsvindt (zoals buitenlucht of een andere opstelling), én het verloop en ritme van de activiteit sturen mede het gesprek.

Juist deze meerlagigheid maakt dat de gespreksvormen ruimte scheppen voor echte ontmoeting en gezamenlijk betekenisgeving (Heijst, 2019; Rosmalen, 2012). Ze stimuleren het anders-zijn van ieder gesprek, waarin luisteren, verbeelden en doen samenvallen. Dat vraagt iets van de Amsterdammer, maar ook van de professional: openheid, experimenteren en de bereidheid om het gesprek opnieuw uit te vinden. Daarin zit de werkelijke betekenis van deze vormen.

Verschillen tussen de vormen en hun relatie tot de AMM-stappen

Hoewel alle gespreksvormen het gesprek verdiepen en verbeelden, verschillen ze in wat ze oproepen en wanneer ze het meest passend zijn. Deze verschillen zijn goed te begrijpen wanneer je ze koppelt aan de stappen van de Amsterdamse Maatwerk Methode.

1. LEGO Power Piramide is sterk gericht op *perspectiefvorming* (AMM stap 1) en *eerste stappen* (stap 4). Het helpt mensen letterlijk te bouwen aan hun toekomst en maakt persoonlijke routes zichtbaar. Geschikt bij jongeren, maar ook bij volwassenen die willen nadenken over werk en ontwikkeling. De professional krijgt inzicht in motivatie, route en obstakels.
2. Emotienetwerken sluit aan op *wat is er aan de hand?* (AMM stap 3) en *perspectief* (stap 1), vooral als gevoelens en dilemma's onduidelijk zijn. Deze methode helpt om innerlijke belemmeringen en motivaties te verhelderen. De kaarten en emoties brengen het gesprek naar een dieper, vaak onverwacht niveau. Vooral waardevol als het cognitieve verhaal al bekend is, maar het gevoel moeilijker naar boven komt.
3. De Netwerkcirkel is vooral passend bij *situatieschets* (stap 2), *analyse* (stap 3) en *eerste stappen* (stap 4). Het brengt sociaal kapitaal letterlijk in beeld, helpt bij het formuleren van hulpvragen en maakt duidelijk wie betrokken kan worden bij een volgende stap. Ook als 'evaluatie-instrument' over de tijd heen is dit een bruikbare tool.
4. Gespreksvoetbal is krachtig bij het concretiseren van *eerste stappen* (stap 4) en bij het *vormgeven van perspectief* (stap 1). Doelen

Ontwikkelingen WPI

Experimenten met nieuwe methoden 2021 - h

Bouwen aan bestaanszekerheid

- Methoden schieten te kort
- Improductief zelfbeeld
- Te weinig uitgaan van agency

Reflectie professionals op

- Gedrag
- Rol
- Verbeelding

worden voelbaar en de afstand daar naartoe tastbaar. Het fysiek verplaatsen maakt abstracte verlangens invoelbaar. Tegelijk vereist deze vorm een zekere openheid en vertrouwen van de Amsterdammer.

5. Je Onvervalste Zelf past net als Emotienetwerken goed bij *wat is er aan de hand?* en *eerste stappen* (stap 4). Soms heeft iemand een negatief beeld van een van diens eigenschappen, terwijl die eigenschap ook als een kwaliteit gezien kan worden. Deze gespreksvorm kan die kanteling ondersteunen.

Professionals kunnen per situatie en stap in de AMM bewust kiezen welke vorm het meest ondersteunend is. De kracht van deze vormen zit dus niet alleen in hun creativiteit, maar ook in hun precisie: ze kunnen deuren openen die passen bij de stappen van de AMM — mits goed gekozen.

“Via ons vermogen tot verbeelding kunnen elementen van elders in tijd (toen en straks) en ruimte en van niet-actuele werkelijkheid innerlijk worden waargenomen. (...). De actuele werkelijkheid kan worden overstegen en andere mogelijkheden kunnen worden voorgesteld.” (Rosmalen, 2012, p. 144)

Creatieve vormen als tussentaal

Creatieve gespreksvormen zoals hier besproken, functioneren als een soort tussentaal tussen Amsterdammer en professional, tussen denken en voelen, tussen heden en toekomst. Ze maken het mogelijk om via spel, beeld, beweging of symboliek tot een ander soort contact te komen — één waarin vertrouwen, beleving en motivatie kunnen ontstaan of terugkeren. Elke vorm opent op

zijn eigen manier de deur naar wat nodig is: inzicht, perspectief, verbinding of actie. Niet als vervanging van bestaande methoden, maar als verrijking van het professioneel repertoire. Wie maatwerk wil leveren, moet ook de taal van verbeelding durven spreken.

Bronnen

Rosmalen, J. (2012). *Het woord aan de verbeelding – spel en kunstzinnige middelen in het sociaalagogisch werk*. 2de editie. Bohn Stafleu van Loghum.

Beekers, P., Kroes, R. & Rosmalen, Jan van (2017) – *Creativiteit als uitdaging in sociaal werk – de waarde van anders*. Coutinho.

Heijst, P. Vod, N. de, Keinemans, S. (red.) (2019). *Arts-based research voor het sociale domein – op kunsten gebaseerd praktijkgericht Onderzoek*.

Met dank aan

De praktijkonderzoekers:

Britney Achampong (praktijkonderzoeker, AHK)
Iris Brugman (praktijkonderzoeker, The Beach)
Elisa Mayala (praktijkonderzoeker, The Beach)

De WPI-professionals die de creatieve gespreksvormen (mee)ontwikkelden:

Saskia Wicherink (jobcoach, WPI)
Linda Brand (jongerenadviseur, WPI)
Sjoerd Ulrich (klantbegeleider, WPI)
Indra Damwijk (jobcoach, WPI)

De WPI-medewerkers die ons van inzichten voorzagen in het proces:

René Rodenburgh (klantbegeleider, WPI)
Sin Choo (jongerenadviseur, WPI)
Waheed Saheli (klantbegeleider, WPI)
Caspar Krewinkel (klantbegeleider, WPI)
Ton Hulskramer (klantbegeleider, WPI)
Nihad El Yakoubi (jongerenadviseur, WPI)
Milena Pandurov (klantbegeleider, WPI)
Horts Benditz (jongerenadviseur, WPI)
Iris Kooreman (klantbegeleider, WPI)
De taalconsulenten van WPI
Claus Visser (teammanager, WPI, Inburgering & Taal)
De andere teammanagers van de WPI-teams

Alle andere creatieve meedenkers en doeners:

Tamara Witschge (lector Creative Media for Social Change, HvA)
Elise Talgorn (associate lector Social Impact Storytelling, HvA)
Janna oud Ammerveld (onderzoeker, Meertens Instituut)
Emiel Wolf (social designer, The Beach)
Michell Willekens (creative director & photographer)
Hein Macnack (adem- en bewegingscoach)
Diana Krabbendam (oprichter The Beach)
Teike Asselbergs-Ascioglu (oud-directeur, The Beach)
Maurice Dharampal (onderzoeker Creative Media for Social Change)
Joke Hermes (lector Inclusion and the Creative Industries, Inholland)
Annika Kuijper (projectontwikkelaar CoE CI, HvA)
Guido Stompff (lector Design Thinking, Inholland)
Laura Cull (Lector at the Academy of Theatre and Dance, AHK)
Ramon Dekkers (docent social work, HvA)
Mark Kauw (Urban Impact Team lead, AMS Institute)
Sophie Elpers (onderzoeker, Meertens Instituut)
Nita Liem (onderzoeker, Belichaamde Kennis in Theater en Dans)
Marita Bouwer (docent taalschool 'Praat Nederlands met me')
Martijn de Waal (lector Civic Interaction Design, HvA)
Doris Bolten (Afdeling Maatwerk & Doorbraken)

Het Regieorgaan – Stichting Innovatie Alliantie voor de subsidie voor dit Sprong-project

<https://regieorgaan-sia.nl/financiering/sprong/>

Gemeente Amsterdam

Colofon

Meelezers:

Nora Rodenburg, Stefanie Ruster,
Hester Dibbits en Sally Mometti

Redactie:

Mike de Kreek, Gabrielle Bruggeling,
Cherida Adamah-de Ziel en Djogeeta Hiralall

Eindredactie en vormgeving:

Vlieghe Media, Ditte Veerman

Illustraties:

Fadi Nadrous

Foto's:

Michell Willekens (p. 2, 3, 18, 20, 46 en 59),
Jimena Gabriella Gauna (p. 2, 3, 20, 32, 43, 48 en 60),
Monique Kooijmans (p. 18, 46 en 59) en
leden van het projectteam (p. 2, 3, 18, 45 en 47)

Uitgever:

Centre of Expertise Creative Innovation, coeci.nl

Voor meer informatie of contact:
gabrielle.bruggeling@stichtingthebeach.nl

Deze publicatie is uitgegeven met een *Creative Commons-licentie Attribution NonCommercial ShareAlike 4.0 Unported (CC BY-NC-SA 4.0)*. Zie creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0

ISBN 978-90-8352-411-5

Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten

Centre of Expertise
Creative Innovation

Gerrit Rietveld Academie

Hogeschool van Amsterdam

inholland
hogeschool

**VERBEELDING
INTRANSITIES**

Verbeelding
waar taal
tekort schiet

In Verbeelding in Transitie
werkten de gemeente Amsterdam (WPI),
The Beach, de Amsterdamse Hogeschool voor de
Kunsten (AHK), de Gerrit Rietveld Academie, de Hogeschool van
Amsterdam (HvA) en Inholland samen met studenten, docenten,
onderzoekers en creatieve makers. Centraal stond de vraag wat creatieve
elementen kunnen betekenen in het gesprek tussen professional en
Amsterdammer. We ontdekten dat ze het gesprek kunnen verdiepen, meer
vertrouwen kunnen wekken en ruimte scheppen voor verbeelding van
toekomstperspectieven. Ook is verkend hoe zulke gespreksvormen
aansluiten bij de Amsterdamse Maatwerk Methode en zich verder kunnen
verspreiden. In artikelen van WPI, de HvA, The Beach en de AHK
schetsen we de zoektocht en introduceren we vijf creatieve
gespreksvormen die uitnodigen tot anders kijken, luisteren
en handelen. Dat vraagt om telkens zoeken en
aanpassen en dat is een kunst.
Gesprekskunst.